

Karakter ve Değer Eğitimi

Modern ve çok Kültürlü Toplumlarda Değerler Krizi ve Eğitim

Dr. Fehmi Demir

Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı

Dersin İçeriği

1. Modern Toplumlarda Değerler Krizi ve Eğitim
  1. Değerler Krizi
  2. Değerler Krizinin Eğitime Yansımı
2. Çok Kültürlü Toplumlarda Değerler Krizi ve Eğitim
  1. Çok Kültürlü Toplumlarda Sorunlar
  2. Çok Kültürlü Toplumlarda Hořđoru
  3. Kültürün Güncellenmesi

Giriş

- Son zamanlarda çok kültürlülük, kültürel farklılık, kültürel çeşitlilik, evrensel vatandaşlık, çok kimliklilik gibi kavramlar sosyal bilimler alanında çokça tartışılmaktadır.
- Ulus-devlet olmayan ülkelerde çok kültürlülük gibi kavramları oturtulmaya ve bir üst kimlik geliştirilmeye çalışılmaktadırlar.

- Türkiye; coğrafi zenginlik, din, dil, örf, sanat, tarih anlayışıyla çok kültürlü ve kültürel çeşitliliği olan bir yerdir.
- İlk defa eğitim programlarına 2005 yılında giren kültürel farklılık, zamanla çokkültürlülük, kültürel çeşitlilik gibi diğer kavramlara da yol açmıştır. Bu kavram daha çok kültürel zenginlik olarak ele alınmıştır.

2. Modern Toplumlarda Değerler Krizi ve Eğitim

- Küreselleşmenin baskın hale geldiği, teknolojinin geliştiiği döneme kadar geleneksel-modern kültürler arasındaki **etkileşim çok yavaş** seyretmiştir.
- **Teknolojinin ilişkileri artırması** ve beraberinde getirdiği **küreselleşme** dünyanın herhangi bir yerindeki gelişme, geri kalan kısımlarına da hızla yayılmasına sebep olmuştur. Ekonomik, siyasi ve askeri **güç sahibi ülkelerin** kültürlerinin de diğer kültürler üzerinde **baskın rol oynamasına sebep** olmuştur.

2. Modern Toplumlarda Değerler Krizi ve Eğitim

- **Geleneksel toplumlar**, yüzyıllar içinde oluşmuş ve yerleşmiş geleneklerin (inanç, örf, adet) hâkim olduğu, ilişki biçimlerinde bu geleneklerin görüldüğü toplumlar olarak değerlendirilebilirken,
- **Modern toplumlar** yazılı yasaların egemen olduğu, ikincil ilişkilerin hâkim olduğu toplumlar olarak değerlendirilebilir.
- **Teknoloji ve bilimdeki ilerlemeler** geleneksel toplumdan modern topluma doğru **bir dönüşüm süreci** başlatmıştır.

2. Modern Toplumlarda Değerler Krizi ve Eğitim

- Her ne kadar başta **modern toplumun insanlara huzur, refah ve mutluluk getireceği düşüncesini** ortaya çıkmışsa da bu değişim ve dönüşüm sonucunda, zamanla durumun hiç de böyle olmadığı, modern toplumun sosyal ve ahlaki değerler bakımından **cid-di sorunlar ve gerilim alanları bıraktığı ortaya çıkmıştır.**

2. Modern Toplumlarda Değerler Krizi ve Eğitim

- Zayıflayan, tartışılan kurumların başında da **aile** kurumu gelmektedir.
- Aileyle başlayan süreç, çevrenin ařırđ ve bilinçsiz kullanđmđ, yolsuzluk ve yozlaşmalar, yerel-küresel ilişkisinin kurulmasında yaşanan sıkıntđlar, maddi-manevi ilişkisinin kurulamamasđ ya da kadınlar, çocuklar, yaşlılar gibi dezavantajlı grupların bu süreçte daha çok zarar görmesi, bir yandan da herkesin uyacaęđ politikaların geliştirilememesi modern dünyada karşımıza çıkan **nemli değer krizleri**ndendir.

2.1. Değerler Krizi

- Bin yılların birikim ve deneyimleri sonucu toplum yaşamında kendine yer bulan **değerler, teknoloji ve küreselleşme** ile birlikte hızlı bir şekilde **erozyona maruz kalmış ve bir krize sebep** olmuştur.
- **Kriz**; normal düzeni bozan, toplum için ve toplumun geleceği için olumsuz sonuçlar doğurması ihtimali bulunan sosyal, ekonomik ve politik olaylar.
- Türk toplumu açısından değerler krizi, **geleneksel toplum düzeninden modern toplum düzenine geçişin sıkıntıları** olarak ortaya çıkmaktadır.

2.1. Değerler Krizi

- Bu durum, hangi kültür ve coğrafyada olursa olsun, geçmiş dönemlerden daha fazla **ahlaki erdem ve değerlere ihtiyaç** olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu ihtiyaç **iyinin ve doğrunun tanımının** daha doğru şekilde ortaya koymanın yanı sıra **iradenin sağlamlığının ve duruşun netliğinin** de gerekliliğini ortaya koymaktadır.
- Burada eğitimin, **eğitim** sürecinde **değerler eğitiminin** ne kadar lüzumlu olduğunu, ayrıca toplumun her kademesine yayılması gerekliliğine işaret etmektedir.

2.1. Değerler Krizi

- Teknolojinin getirdiği modern hayat, özellikle internetin yaygınlaşması ve sosyal ağların her geçen gün büyümesi, **eğitimin her kademesinde programların** da bu yönde **geliştirilmesini** zorunlu kılmıştır. Her ne kadar geliştirilen programlara teknolojik uyuma yönelik düzenlemeler eklenmişse de modern toplumda meydana gelen **geniş çaplı sosyal değişim ve dönüşümler ihmal edilmiştir.**

2.1. Değerler Krizi

- Değişim, mutlak kaçınılmazdır, günümüzde tarihin her döneminden daha çok kendini hissettirmektedir. Bu kapsamda **eğitim programlarında güncellenmesi, geliştirilmesi, çağın gerektirdiği yeterlikleri bünyesinde barındırması gerekmektedir.**
- Değişim sürecinin eğitim programlarında yeterince temsil edilmediği, değerleri kazandırmanın eğitim bir tercihi olmadığı durumlarda toplumsal problemler daha çok gün yüzüne çıkmakta ve bunlara çözüm getirilmesi daha zor olmakta, problemler birbirleriyle irtibatlandırılmaksızın ele alınmaktadır.

2.2. Değerler Krizinin Eğitime Yansımı

- Bir toplumda iyi, doğru ve güzel hakkındaki normlarda (neyin doğru neyin yanlış olduğu konusunda) en azından **temel konularda toplumsal mutabakat zorunludur**.
- Genel anlamda eğitimin, özel anlamda ise **değerler eğitiminin öncelikli amacının** kendine yabancılaşmış insanın kendini, özelliklerini, değer yargılarını tanımasına yardımcı olmak olmalıdır.

2.2. Değerler Krizinin Eğitime Yansması

- **Empati** başta olmak üzere, insanlığın yaşadığı değerler ve insanlığın krizden çıkmasının yolu, insani değerleri hayatının her safhasına dâhil etmekle düzlüğe çıkacağı düşünölmektedir.
- Bu durum eğitim programlarının değerler eğitimi temelli yeniden düzenlenmesini, farklı proje ve planlamalar yapılmasını, okul dışı ve hayat boyu öğrenme sürecine değerlerle ilgili uygulamalar koyma lüzumunu ortaya çıkarmıştır.

2.2. Değerler Krizinin Eğitime Yansması

- Yenilenen müfredatlarda bu durum göz önüne alınmış, değerler eğitimi sistemin temeline oturtulmuştur. Ancak sadece müfredatla yetinmek yerine **rnek toplum, örnek eğitimciler, okul-aile işbirliğinin** daha etkin kılınmasına da ihtiyaç duyulmaktadır.

3. Çok Kùltürlü Toplumlarda Değerler Krizi ve Eğitim

- Çok kùltürlü ya da çok kùltürlülük terimleri gündem oluşturmaya başladıkları 1980'li yıllardan bu yana farklılık, zenginlik, farklılıkta güzellik ve **farklılıkta birlik** gibi olgularla toplumun da ne kadar zengin olduğu anlayışına katkı yapacağı düşünülürken, diğer yandan da farklı olmak, ötekileştirmek, değersizleştirmek, alt-üst kùltür unsurları gibi **ayrıştırmayı ve bölünmeyi** de tetikleyen unsurları ön plana çıkarmıştır.

3.1. Çok Kùltürlü Toplumlarda Sorunlar

- Çokkùltürlü toplumu ele alırken farklı etnik ve kùltürel grupların eşit derecede değerli olduklarından hareket edilir. Bu toplumlardaki azınlık gruplarının farklı kimliklerini korumalarının yanı sıra, eğitimden siyasete kadar ülkenin tüm kurumlarına da özgür ve eşit bir şekilde katılmaları esasına dayanır. Ancak uygulamada, **baskın grup ya da grupların diğer azınlıkları çoğunlukla baskıladığı** bir yandan da asgari müştereklerde buluşma söz konusu olduğunda **üst bir kimliğin** devreye girerek sorunları gidermede yol gösterici olduğu görölmektedir.

3.1. Çok Kùltürlü Toplumlarda Sorunlar

- Çokkùltürlülük ve çokkùltürlü toplum, kùltürel anlamda bir etkileşim sürecindedir ve bu etkileşim toplumsallaşma sürecinde yeni bir takım algıları da beraberinde getirmiştir.
- Çeşitlilik ve farklılıklar, bütünlüğü ve birlikteliğı bozmaya yönelik tehdit edici unsurlar değil aksine varlık ve zenginlik olarak nitelendirilebilmelidir.

3.1. Çok Kùltürlü Toplumlarda Sorunlar

- Çokkùltürlülük, etnik ve dini grupların birlikte yaşamasını ifade eden bir tasarımdır ki, din, dil, etnisite, tarih, ÷lkü ve benzeri farklılıklarla birlikte yaşama imkânını ifade etmektedir. Ama **bu tez ulusalcılığı aşan bir tasarımdır.**
- Çokkùltürlü toplumlarda üst (milli) kùltür zamanla ortadan kalkarak bir **anarşi ortamının ortaya çıkması** oldukça muhtemeldir.

3.2. Çok Kùltürlü Toplumlarda Hoşgörü

- Hoşgörü, **barış içinde yan yana yaşama** sanatının adıdır. Ama bu kavramı, her şeyi **görmezlikten gelme, aldırış etmeme, savsaklama** olarak algılamamak gerekir

3.3. Kültürün Güncellenmesi

- Modern toplum, teknolojik gelişmeler ve küreselleşme kültür ve değerler noktasında bir kriz yaşanmasına neden olmuştur. Bütün bu **krizin aşılmasında yapılması gereken kültürün güncellenmesidir.**
- Ancak kendi toplumsal süreçlerinde görülen problemleri batı toplumlarının başka süreçlerinin eseri olan çözümlerle halletmeye çalışmak faydalı olmamaktadır.

Yararlanılan Kaynaklar

- Çınar, F. (2019). Karakter ve Değerler Eğitimi. V. Aktepe ve M. Gündüz (Editörler). *Kavramsal Çerçeve*. Ankara: Pegem Akademi, ss.2-19.
- Başçı Namlı, Z. (2019). Karakter ve Değerler Eğitimi. S. Z. Genç ve A. Beldağ (Editörler). *Karakter Eğitimi ve Temel Kavramlar*. Ankara: Pegem Akademi, ss.2-19.